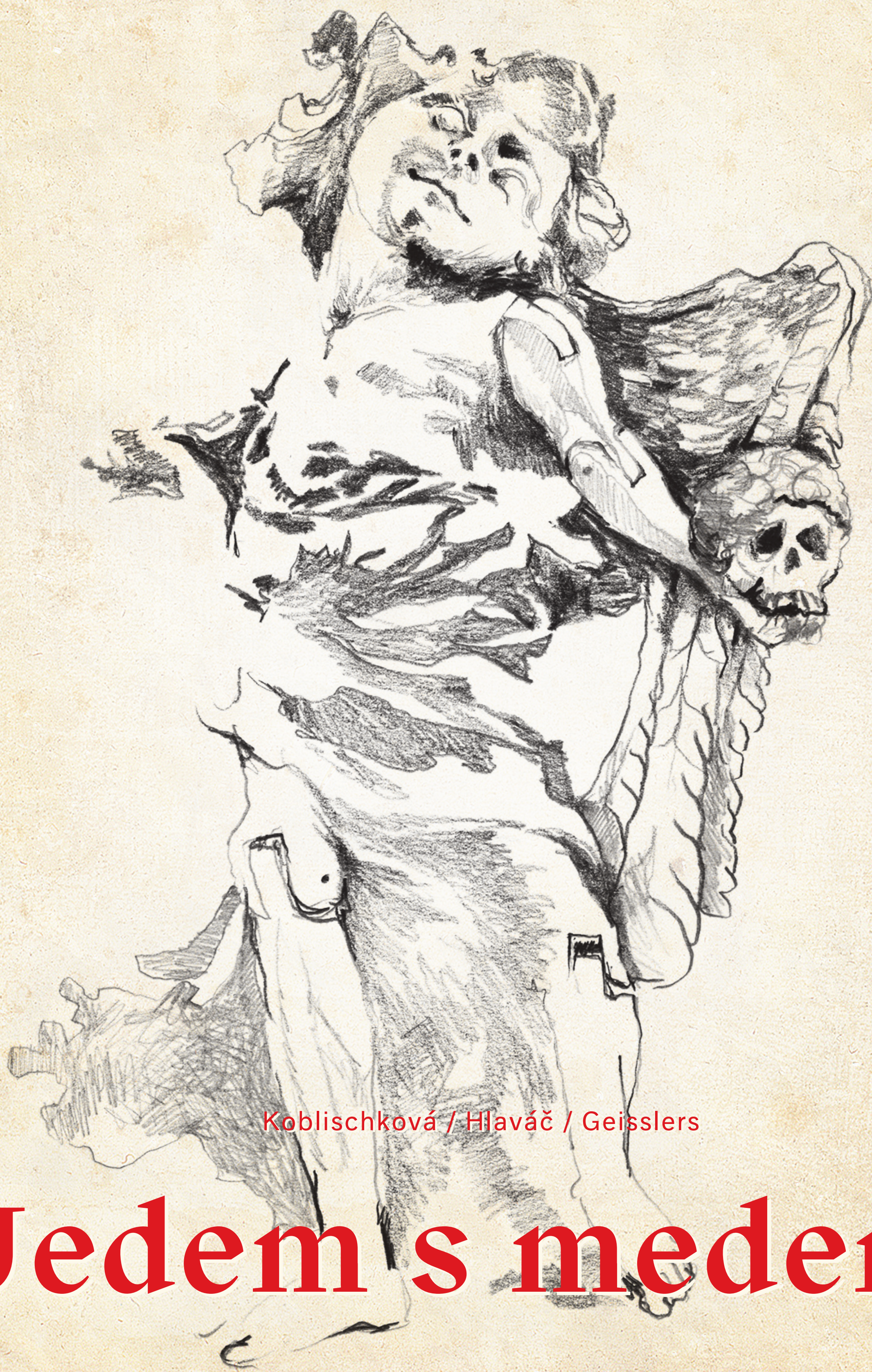




Koblischková / Hlaváč / Geisslers

Jedem s medem!

Vaše ctnosti i neřesti na jednom voze



Jedem s medem!

Vaše ctnosti i neřesti na jednom voze

Koblischková / Hlaváč / Geisslers

„At vír tě unáš,
at v kole pražské kosti,
v bělostném rubáši
sejdem se na věčnosti.“

Tři příběhy o činech hrůzostrašných, děsivých i bohumilých a jedné spravedlnosti. Od neřesti k ctnosti a naopak. Píseň kramářská, baladický minimuzikál a lidová loutková hra. Potulní komedianti a divadlo s velkými dřevěnými marionetami na voze. Trifidlná pouliční inscenace na motivy kukských soch (Ctností a Neřestí a dalších) od Matyáše Bernarda Brauna.

Část 1.

Inscenovaná píseň kramářská

Píseň nová o strašlivé krutosti, kterou z bídy spáchala jedna vdova od Jaroměře, jak pak lidem potrestána byla a jak to s ní nakonec dopadlo.

Část 2.

Baladický minimuzikál

O panně, která tolika pokušením odolala, až k stáru marně toužila neřestí podlehnouti.

Část 3.

„Lidová“ loutková hra

Vzestup a pád Davida krále – příběh tuze naučný o přeslavném židovském králi Davidovi, moci a pokoře.

Délka představení: 60 minut / Představení není primárně určeno pro děti.

Režie: Petr Hašek
Scénář a dramaturgie: Helena Koblischková
Hudba: David Hlaváč
Loutky: Jiří Nachlinger
Scéna: Jitka Nejedlá
Kostýmy: Kristýna Šrolová
Výroba scény: Petr Calda

Hrají:
Martin Bohadlo
Kateřina Bohadlo
Kristýna Matěj Dámová
Claudia Eftimiadisová

Předpremiéra: 28. 7. 2019, Dolní Dunajovice / Premiéra: 24. 8. 2019, THEATRUM KUKS

Geisslers Hofcomoeianten

Grandiozní, Energické, Inteligentní, Smyslné Svůdné, Laskavé, Empatické, Rytmičné, Strhující, Hravé, Okázalé, Fantastické – a především **komediální**. Takové je divadlo, které vám hraje už osmátná let! Jsme nezávislí profesionální divadelní soubor, který ve své tvorbě propojuje staré tradice s živým, současným divadlem. K barokní inspiraci přistupujeme s autorskou svobodou, mísmě původní s novým, vzletlé s přizemním, činohru, zpěvohru, loutkohru i tanec – tak, aby to nás (a tudíž i vás) bavilo. Geisslers Hofcomoeianten vznikli v roce 2002 v Kuksu při příležitosti založení festivalu barokního umění THEATRUM KUKS. Od té doby vytvořili třicet menších i celovečerních inscenací, vydobyli si uznání publika i kritiky, navštívili řadu festivalů v ČR i v zahraničí (měsíční turné v USA apod.) a založili putovní Festival zámeckých a klášterních divadel. Jejich pražskou domovskou scénou je od listopadu 2014 ostrovní divadelní scéna VILA Štvanice.

Více na www.geisslers.cz nebo na www.vilastvanice.cz.

Petr Hašek je uměleckým šéfem nejen GH, ale i Malého divadla v Českých Budějovicích. Občas hraje a dramaturguje, hlavně ale režisuje ostošest – pro dospělé i pro děti. Podílel se na více než 55 projektech, mj. na rodinném muzikálu Kronikáři (Jihočeské divadlo), Ztracený svět (Otáčivé hlediště Český Krumlov), 8 GB tvrdýho porna (Divadlo LETI) a kromě jedné (Já jsem Krabat) režisoval všech 30 GH inscenací (namátkou Amor Tyran, Fitzli Putzli, Dvě komedie v komedii, Krása střídá nádhru, Tři ženy a zamilovaný lovec).

Helena Koblischková (Kebrtová) je dvorní dramaturgyně GH (a Petra Haška), překládá (dokonce Molière), píše scénáře (i do televize) a píšové texty, aktuálně ve spolupráci se svou malou dcerou Zofinkou. Spolupracuje s budějovickým Jihočeským divadlem (rodinný muzikál Kronikáři, Karel – táta vlasti, aj.) a Divadlem rozmanitostí v Mostě (Pozor, děti, přijela k nám pouť, Pipi Dlouhá Punčocha). Na GH kontá má k roku 2019 třináct inscenací (Dvě komedie v komedii, Magdaléna lascivní a kajná, Krása střídá nádhru aj.).

Jiří Nachlinger je řezbář a loutkář, jeden z nejvýznamnějších v ČR. Věnuje se opravě a restaurátorství církevních památek, výrobě tradičních českých betlémů, křížů, figur svatých a dalších řezbářských výrobků, které se dostaly do celého světa. S Geisslers spolupracoval dvakrát: je autorem loutky Fitzliho Putzliho ke stejnojmenné inscenaci a výpravu k inscenaci Onehand Jack (Palác Akropolis, Praha 2008). S režisérem Petrem Haškem se potkali již za studií na velkém DAMU, kde spolupracovali na absolventské inscenaci v Divadle DISK Balada o pražském kostlivci.

David Hlaváč je hudební skladatel a muzikant. Jestli znáte hity jako Nafrněná nebo Po válce, vězte, že jejich autorem je David. Skládá totiž hudbu pro zpěvačku Barboru Polákovou, v jejíž kapele hraje na klávesové nástroje. A získal dokonce už dvě ceny Anděl. Mimo to je spoluzakladatelem autorské kapely Střídmi klusáci v kulíšech višní nebo kapely pro děti Ekopela. Složil hudbu k celovečernímu filmu Instalátér z Tuchlovice (2016), k televiznímu filmu Metanol (ČT, 2018) a také k řadě divadelních inscenací, namátkou Airground (Cirk La Putyka), Svatojánská noc (Divadlo D21), Rychlé špy RE-LOADED (Západočeské divadlo Cheb), muzikály Kronikáři (Malé divadlo České Budějovice) a Ztracený svět (Otáčivé hlediště Český Krumlov). Je členem norskoo-britsko-českého divadelního souboru NIE. Pro Geisslers vytvořil od roku 2012 hudbu k sedmi inscenacím (Polibky, Magdaléna lascivní a kajná, LoutnaCZ aj.).

Jitka Nejedlá je další dvorní spolupracovnice Petra Haška. Její scénografické počiny byly a jsou ke zhlédnutí v řadě divadel (Kliperovo divadlo, Studio Ypsilon, Divadlo Lampion, Divadlo LETI, Jihočeské divadlo a další). S radostí v divadle objevuje neobjevené i objevené výtvary a vizuální možnosti, kterými často nuti herce nebyt herci ale „loutkoherci“. Nejčastěji spolupracuje s Matyášem divadlem v Českých Budějovicích a s Divadlem rozmanitostí v Mostě. Pro Geisslers vytvořila zatím 11 scénografií (Láska ke třem pomerančům, Já jsem Krabat, V borůvkách, aj.)

Kristýna Šrolová je zakládající členkou GH. Jako kostýmní výtvarnice či scénografka se podílela na vzniku řady Geisslers inscenací (Amor Tyran, Tymián a Citroník rande show, Dvě komedie v komedii, Tři ženy a zamilovaný lovec aj.), hrála ve dvou (Tymián a Citroník, Valdštejn). Po mnoho let byla zaměstnankyní PR oddělení Městských divadel pražských. Kromě toho šije krásné sukně a jiné praktické věci.

Jedem s medem!

Jedem s medem! je trifidlná inscenace volně inspirovaná lidovou i umělou tvorbou od baroka po romantismus, od loutkové marionetové produkce přes kramářskou píseň po erbenovskou baladu. Trupa komediantů, již představuje, čerpá mnohé z typické podoby provozování kramářských písní,

Geisslers na ulici

Pouliční představení patří neodmyslitelně jak k divadelní produkci doby barokní či všeobecně lidové, tak i ke Geisslers Hofcomoeianten. Hned naše první inscenace – **Amor tyran** (2002) – byla plenérová a odehrávala se dokonce na voze (byla to „typická barokní haupt-akce s motivy neřesti a ctností, žárlivosti, nenávisti, statečnosti i touhy po světovládě...“). Na vůz a též k ctnostem a neřestem se tedy vracíme po sedmácti letech. Mezitím jsme stihli vytvořit celou linii

Lidová slovesnost a divadlo

„Co učiní slovesné dílo lidovým, je jistá kvalita úmyslu jeho autora, at už je jím anonym nebo neanonym, a dokonce at už je jím umělec cvičený anebo příslušník lidových vrstev: určili-li autor svoje dílo lidovému publiku nebo alespoň také lidovému publiku a setkali-li se tento jeho úmysl s úspěchem, tj. adaptoval-li lid toto dílo, stalo se částí lidové slovesnosti. Lidovost slovesného díla je záležitostí jeho určení, o němž rozhodl autor, a ještě více jeho konzumu, o němž rozhodne lid. Lidové je prostě – ačkoli se to bude zdát blouděním v kruhu slov – ono slovesné dílo – jakéhokoliv původu i rázu, jež si lid osvojil i jež v něm koluje, to jest je jím ochotně zažíváno, poněvadž pro něj má smysl. [...] Naše lidová slovesnost tak, jak ji máme zjištěnu a zaznamenánu, a naše lidová slovesnost doby barokní jsou v zásadě skutečnosti sourozlehlé a totožné. To neznámá, že by naše lidová slovesnost neobsahovala prvky starší, renesanční humanismus i středověk zanechaly

ale i obecně lidového divadla. Hlavním inspiračním zdrojem je však téma lidských ctností a neřestí a smrti, tedy téma typicky barokní a výrůstající přímo z kukského podhoubí. Neboť kde jinde než v Kuksu, obklopeni Braunovými sochami, by měli Geisslers nasávat inspiraci?

pouličních inscenací, například trilogii Geisslers na chůdách (**Křesťanské hodiny**, 2005; **Hráč**, 2008; **Krásná ptáčnice**, 2009), inscenaci **Fitzli Putzli (hororové-komickou divadelní road-movie o cestě ze života do smrti**, 2009), trilogii **Malé příběhy velkého hraběte (Divadlo pod suknií a na vysoké noze**, 2016) nebo **Orbis pictus (několik obrazů ze slavné učebnice učitele národů v pouliční úpravě pro zůdávý o)kruh diváků**, 2016).

patrné stopy v zásobě jejich látek, námětů, motivů, v názorech; není dokonce pochybností o tom, že lidová slovesnost přináší vzdálené ohlasy věků ještě starožitnějších, pohanských. [...] Ale toto vše prošlo barokem a jeho výběrem, to vše se dostalo na síto barokního životního názoru a do dílny barokního uměleckého ztvárnování, takže není v naší lidové slovesnosti jediný prvek starší, aby nebyl barokem a barokně zažit, zvážen a přijat teprve, když byl prociťen jako baroku soudrodý nebo barokem adaptovatelný. A zároveň se tento a takový proces udál v baroku i naší lidové slovesnosti naposledy. [...] Naše lidová slovesnost tak, jak je zachycena a zaznamenána z posledních chvílí, kdy byla uměleckou hodnotou dokonale živou, existuje výhradně jen jako relikvie epochy barokní a v barokní formulaci.“ (ČERNÝ, Václav, *Barokní divadlo v Evropě*, Baroko v dramatické tradici lidové, Pistorius & Olšanská, 2009)

Kramářská píseň

panskou a vesnickou, jedním z těch, kteří soustavně narušovali konzervativní izolovanost zemědělského venkova. Písníkář vnášel do vesnického prostředí ohlas aktuálních událostí politických, hospodářských i kulturních; zároveň pak přinášel i matný odlesk soudobého módního života, odlesk dobového myšlení, citění a jednání. Nebyl to však jen obsah jeho písní. I forma se poznenáhlu přizpůsobovala soudobé hudbě a písní umělé. Nebylo možno vystačit po staletí s zžitými melodií církevními. Písníkáři proto sahali stále častěji k módním melodiím oblíbených dobových písní, trubáckých nápěvů, operních árií a posléze i k melodii sezónních slágrů, odřhovačů a kupletů. Mimo to však skládali i na melodie oblíbených písní lidových a zlidovělých, například na nápev písně Horo, horo, vysoká jsi. Zvláště oblíbené lidové a zlidovělé písně pak dávali v podobě jarmarečních písní tisknout a prodávali je jako dobře jdoucí zboží s původními tisky kramářskými.“ (SCHEYBAL, Josef V., *Senzace pěti století v kramářské písní*, Hradec Králové: Kruh, 1991, s. 74)

Ctnosti a Neřesti

Smilstvo, Obžerství, Hněv, Lenost, Zoufalství, Lehkomyšlnost, Pomluva, Lstivost a Podvod – tato socha se nedochovala a byla roku 1883 nahrazena sochou Bernarda Seelinga). Obě řady uzavírají ještě obrovské sochy andělů smrti, vlevo Anděl blažené smrti, vpravo Anděl žalostné smrti. Ve spojení s alegorickými sochami lidských vlastností se tak divákům připomíná typicky barokní apel „memento mori“ – tedy „pamatuj na smrt“ a propojuje se například s cyklem fresek s popisnými verši nazvaným „Tanec smrti“, který je vyobrazen na zdech špitálních chodeb (zpodobňuje smrtku, která si odnáší lidi různého věku i sociálního postavení). Ctnosti a Neřesti jsou snad vůbec nejslavnějšími sochami Matyáše Bernarda Brauna. V Kuksu však zanechal i další méně známé sochy: na terase hospitalů osm soch blahoslavenství, na lázeňském břehu Davida a Herkomana. Kromě nich ještě světový unikát: sochy umístěné v okolní krajině – zejména majestátní Betlém uprostřed lesa tesaný přímo do skály, který představuje špičku barokního evropského sochařství ve volné krajině včetně poustevníků Garina a Onufria.

Král David aneb „Samuelova kniha nám povídá...“

David je jednou z nejznámějších starozákonních postav. Jeho život a vládu popisují I. a II. kniha Samuelova a I. kniha Královská. David je také označován za autora mnoha biblických žalmů. Byl druhým židovským králem, vyvoleným Hospodinem po Saulovi, jenž se vzeprl božím příkazům. Jeho příběh byl s Saulovým úzce propojen. Neboť právě David, mladý a prý spanilý pasáček ovcí, zpěvák a hráč na citeru (či lyru), byl jediným, kdo dovedl svou hrou utišit bolesti, které na Saula jako trest seslal Hospodin. David tedy pobýval dlouhý čas u Saula a ten si ho velice oblíbil, aniž by věděl, že právě on je jeho obávaným nástupcem. Slávu si David vydobyl ve válce, kterou vedl Izrael po dlouhá léta s Pelistéjci (známější Filištinými), když se sám beze zbroje postavil obrovskému vojáků Goliáš a svou odvahou a lstí ho přemohl. David zasáhl „obra“ Goliáše kamenem z praku do hlavy a když se Goliáš skácel k zemi, utal mu hlavu jeho vlastním mečem. S tím pak bojoval v dalších bojích s Pelistéjci. Když si však Davida oblíbil i lid, začal Saul žárlit a obávat se, že ho David připraví o trůn i o život. David před

ním musel uprchnout a ačkoli mu několikrát dokázal, že mu o život neusiluje, Saul ho pronásledoval až do své smrti.

David vládl Izraelskému lidu 40 let, byl prý spravedlivý a veleušpěšný v boji. Jeho příběh je však příkladem toho, jak i dobrý panovník může pochybit a zneužít svou moc. David měl mnoho manželek a mnoho dětí. Přesto zatoužil po vdane ženě jménem Betsabé a tu si násilím přisvojil. Jejho manželza Uriáš poslal do předem ztraceného boje, aby se ho zbavil. Hospodin pak seslal na Davida mnoho ran. Tou první byla smrt prvorozeného syna, který vzešel z jeho svazku s Betsabé. Následně se proti němu vzepřel jeho syn Abšalom a strhl na svou stranu mnoho izraelského lidu. I tento syn při potlačování vzpoury nakonec zemřel. Hospodinův hněv ustal teprve až s narozením druhého syna Davida a Betsabé, Šalamouna, jemuž později David předal svou vládu.

David byl oblíbeným námětem řady uměleckých děl. Jmenujme za všechny sochu Matyáše Bernarda Brauna v Kuksu a samozřejmě veleznámou Michelangelovu sochu Davida z počátku 16. století.

Socha loutkou – Divadelní park

Inscenace Jedem s medem! vznikla v rámci projektu „Socha loutkou – Divadelní park“, který inicioval prof. Stanislav Bohadlo ve spolupráci s festivalem Theatrum Kuks z. s. Inspirací projektu byl zápis českého loutkářství na seznam kulturního dědictví UNESCO. Hlavním výstupem projektu je vznik Galerie loutek v Comedien-Hausu v Kuksu. Základ expozice budou tvořit loutky Jiřího Nachlingera podle cyklu soch Ctností a Neřestí M. B. Brauna, které se představí v inscenaci Jedem s medem! Divadelní park přístupný po celý rok bude zahrnovat venkovní kryté jeviště, vnitřní divadelní prostor a interaktivní expozici loutek. Divadelní park bude sloužit i k výzkumu,

nastudování původní dramaturgie barokních divadelních her a prezentaci uměleckého a kulturně-historického dědictví. Součástí vybavení expozice loutek budou i videozařízení, loutkářský ponk, stojany pro loutky a zejména interaktivní dřevěný umělecký barokní divadelní vůz, sloužící jako mobilní loutkové jeviště pro kočovná loutková divadelní představení v Kuksu a okolí.

Píseň nová o strašlivé krutosti, kterou z bídy spáchala jedna vdova od Jaroměře, jak pak lidem potrestána byla a jak to s ní nakonec dopadlo

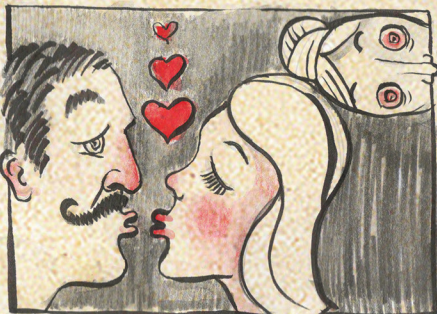
Poslechněte, všichni lidé dobří, a pak zvláště i vy nedobří, co se stalo tuhle v Jaroměři, rok, dva zpátky, maximálně tři. Žila byla jedna vdova s dcerou, matka ještě téměř mladice, dcera s vnady, co dech mužům berou, obě ale chudé velice.



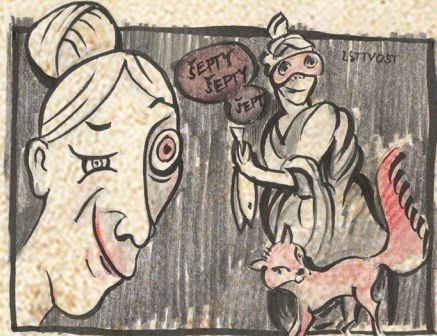
Do síně jim dírou v střeše teklo, pole samý pcháč a kamení, a tak se to rok od roku vleko, marně bylo všecko snažení. Ač se dřely, třely bídu s nouzí, řekněme si klidně na rovno, taková věc v člověku že vzbouzí pocit, že je všecko na kočku.



Stalo se však, že ty dcery vrnady spatřil mladý sedlák ze Lhoty. Tak se ti dva dali dohromady, což jim mohlo zlepšit životy. Ona velkou láskou k němu vzplála, i jemu se celkem líbila, jenom matka v cestě tomu stála, aby se hned svatba slavila.



Hledme máti, co jí vrtá hlavou: „Dcera vdá se, půjde za mužem, mě tu nechá se střechou děravou, řekněte, kdo mně pak pomůže? Dvě ženské on nebude chtít živit, proč by holka přednost měla mít?“ Tak se zrodil plán krutý a lstivý, kterak dívku ze hry odstranit.



V noci popadly ji temné pudy, vdova se tiše za dcerou, utala jí nejméně dva údy, a to prosím tupou sekero! Ještě nožem vyřízla jí jazyk, potom dívku zamkla ve chlívků, a nemajíc, co do hrnce vrazit, šla z těch údů vařit polívku.



Jak tušíte, přišel na večeri, další den ten sedlák bohatý, a když se ptal po milené dceři, jaká hrůza u všech rohatých, strašnou věc mu nalhala ta máti, dívka prý mu s jiným utekla, jestli prý mu dobrou radu dáti, at je rád za to, že utekla.



„Abys věděl, že mám o tě starost, povím ti teď pravdu o ženách, někdy předčí nedotknutou mladost světažná žena zkušená. Třeba já jsem vcelku zachovalá, krom toho tu umím s pánama.“ Načež mu hned s chutí ukázala, co by sotva dělal s pannama.



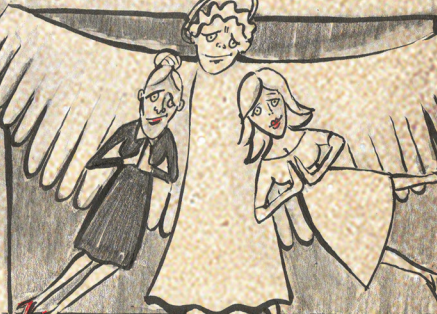
Zvoní zvony, z kostela už jedou vdova a ten mladík nestálý. Když tu spatří v cestě dívku bledou, které ruce, nohy utali. Kdo pochopil, hned se matky chopil, přšla tam spousta kamení, a že každý tehdy dosti popil, mlátili ji jako šílení.



„Bože dobrý, zastav přec ty rány!“ náhle nemá dívka zvolala. Dav se roztoustil na vše strany, matka ale zrovna skonala. „Ach maticko moje drahá, milá, panbůh právě poslal pro tebe, já ti dávno všecko odpustila, kéž nás spolu vezme do nebe.“



Pak přilétl anděl tuze svatý, objal křídly obě ženštiny. Na ten zážrak budu vzpomínati až do poslední své hodiny. Poučení z toho plyne mnohé, nás však příběh tolik dojmá, že vám nyní přejem: buďte s Bohem, a my jedem s medem o dům dál.



Poděkování:

Velice děkujeme starostovi obce Kuks, panu Jiřímu Beranovi, a kukským dobrovolným hasičům za zapůjčení hasičárny jako prostoru ke zkoušení. Naše velké díky také patří Michaela a Lubošovi Kuhnovým za poskytnutí ubytování během zkoušení v Kuksu a za úžasné milý přístup. Ze srdce děkujeme Vítovi Koblischkovi za trpělivou pomoc s úpravami scény. Srdečně děkujeme našim mecenášům za finanční dary, které nám umožňují tvořit, zejména pak Advokátní kanceláři Čalfa&Bartošík.

Program připravila: Helena Koblischková / Grafické zpracování: Zdeněk Melín
Autor kresby na titulní straně: Jiří Nachlinger / Autorka kreseb k jarmareční písní: Jitka Nejedlá / Logomanuál: Barbora Klímszová

Kontakt: geisslers.cz / info@geisslers.cz / Jsme na sítích

